

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

ในปัจจุบันนี้เมื่ออ่านหนังสือพิมพ์รายวันในหน้าข่าวการเมืองจะพบว่า มีการเสนอข่าวที่มีลักษณะการใช้ถ้อยคำที่แปลก ถ้อยคำที่ใช้เป็นส่วนวนมีความหมายต่างไปจากความหมายเดิมหรือมีการเลือกใช้ถ้อยคำที่ต่างความหมายไปจากเดิมหรือเพิ่มความหมายจากที่มีอยู่เดิม บางครั้งอาจมีความหมายแตกต่างจากพจนานุกรมหรือความหมายที่เข้าใจกันโดยทั่วไป การใช้ถ้อยคำที่เป็นส่วนวนเหล่านี้ให้ความรู้สึกแก่ผู้อ่านข่าวต่างๆ กันไป เช่น ชื่นชม ขบขัน เย้ยหยัน เสรีใจ หรือหุดหู่ การที่ข่าวการเมืองใช้ส่วนวนในลักษณะดังกล่าวก็เพื่อแนะนำให้เห็นลักษณะเด่นของบุคลากรทางการเมืองหรือแสดงความรู้สึกที่มีต่อเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น ส่วนวนนั้นผู้อ่านอาจไม่เข้าใจความหมายที่ชัดเจนว่า ถ้อยคำนั้นมีความหมายเช่นเดียวกับที่ตนเข้าใจหรือรับรู้จากประสบการณ์หรือไม่ โดยเฉพาะถ้อยคำที่ใช้เป็นส่วนวนที่คิดขึ้นใหม่ตามสถานการณ์ทางการเมืองเพื่อใช้อธิบายภาพข่าวของบุคคลต่างๆ ข่าวที่เกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครองและข่าวของคณะรัฐบาล พรรคการเมือง เช่น

ตัวอย่าง ๑

โปร่งใส

ตัวอย่าง

พลังผักจูดยื่นโปร่งใส (ไทยรัฐ ๒๒ ม.ค. ๓๘ น. ๑)

หมายถึง บริสุทธ์ ไม่มีการทุจริต ไม่มีคดโกง

ตัวอย่าง ๒

ยกเครื่อง

ตัวอย่าง

“สุทศน์” ยกเครื่อง กก.ส่วนท้องถิ่น

(ข่าวสด ๒๘ ธ.ค. ๓๗ น.๒๕)

หมายถึง ปรับคณะรัฐบาล

ตัวอย่างที่ ๓
สัมหล่น

ตัวอย่าง
บางกอกแลนคได้สัมหล่นอีกลูก
(ไทยรัฐ ๒๕ ม.ค. ๓๘ น. ๓)
หมายถึง "ได้รับผลประโยชน์หรือรางวัลโดยมิได้คาด
หวัง" ได้มาโดยบังเอิญ

ตัวอย่างที่ ๔
คาใจ

ตัวอย่าง
น้ำชาคาใจ บึกหมักไม่รู้ว่าจะเอาอย่างไร
(สยามรัฐ ๑๔ ธ.ค. ๓๖ น. ๗)
หมายถึง คิดค้างอยู่ในใจ

ตัวอย่างที่ ๕
เดี้ยวมือสอง

ตัวอย่าง
คนกรุงเทพฯ ส่วนใหญ่มองกันว่าเขตเลือกตั้งที่เสี่ยง
มากที่สุด นาลงที่สุด คือ เขตที่มหาลง
"เดี้ยวมือสอง" พ.อ.วินัย สมพงษ์ ไปลงต่างหาก
(เดลินิวส์ ๑๗ ม.ค. ๓๕ น.๓)
หมายถึง ผู้มีความสำคัญในอันดับรอง

ตัวอย่างที่ ๖
เปลี่ยนสีเสื้อใหม่

ตัวอย่าง
บางคนอาจจะคิดว่า "สงสุข" กำลังเตรียมเปลี่ยนสี
เสื้อใหม่ (เดลินิวส์ ๑๘ เม.ย. ๓๘ น.๑๘)
หมายถึง เปลี่ยนสังกัดพรรคการเมืองใหม่

ตัวอย่างที่ ๗

กุมก่าเน็ด

ตัวอย่าง

ชวน “กุมก่าเน็ด” ขรก.แพนวิธีการปลดออก

(เคลินิวส์ ๑๘ เม.ย. ๓๘ น.๓)

หมายถึง ควบคุมจำนวน จำกัดจำนวน

ถ้อยคำว่า โปร่งใส ยกเครื่อง ส้มหล่น คาใจ เต็มมือสอง เปลี่ยนสีเสื้อใหม่ และกุมก่าเน็ด เป็นถ้อยคำที่นำมาจากภาษาในวงการต่างๆ เช่น วงการวิทยาศาสตร์ วงการช่าง วงการเพลง วงการกีฬา และวงการแพทย์ เป็นต้น ถ้อยคำเหล่านี้นำมาใช้เปรียบเทียบกับลักษณะนิสัย พฤติกรรมของบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเมืองและสภาพเหตุการณ์ทางการเมือง ถ้อยคำเหล่านี้ปรากฏอยู่ในข่าวเกี่ยวกับการเมืองในหนังสือพิมพ์รายวันเป็นอันมาก ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาถ้อยคำเหล่านี้ว่ามีลักษณะของส่วนประกอบ ความหมาย ที่มาเป็นอย่างไร และศึกษาความสัมพันธ์ของสำนวนที่ใช้ในภาษาข่าวการเมืองกับเหตุการณ์ของบ้านเมืองว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไร

ความหมายของคำว่า “สำนวน”

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๓๘ ได้ให้ความหมายของคำ “สำนวน” ว่า “น. ถ้อยคำที่เรียบเรียง, โวหาร, บางทีก็ใช้ว่าสำนวนโวหาร เช่น สารคดีเรื่องนี้สำนวนโวหารดี ความเรียงเรื่องนี้สำนวนโวหารลุ่มๆดอนๆ; ถ้อยคำหรือข้อความที่กล่าวสืบทอดกันมาช้านานแล้ว มีความหมายไม่ตรงตามตัวหรือมีความหมายอื่นแฝงอยู่ เช่น สอนจะเข้าให้ว่ายน้ำ ำไม่ดีโทษปีโทษกลอง, ถ้อยคำที่แสดงออกมาเป็นข้อความพิเศษเฉพาะภาษาหนึ่ง ๆ เช่น สำนวนฝรั่ง สำนวนบาลี, ชั้นเชิงหรือท่วงทำนองในการแต่งหนังสือหรือพูดเช่น สำนวนเจ้าพระยาพระคลัง(หน) สำนวนยาขอบ สำนวนไม้เมืองเดิม; ลักษณะนามใช้เรียกข้อความหรือบทประพันธ์รายหนึ่งๆ เช่น อิเหนามีหลายสำนวน บทความ ๒ สำนวน” (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ๒๕๓๘ พิมพ์ครั้งที่ ๕, อักษรเจริญทัศน์ น.๘๑๘)

กาญจนาคพันธุ์ ได้อธิบายความหมายของคำว่า “สำนวน” เอาไว้ในหนังสือสำนวนไทย ดังนี้ “คำพูดของมนุษย์เราไม่ว่าชาติใดภาษาใด แยกออกได้กว้างๆ เป็นสองอย่าง อย่างหนึ่งพูดตรงไปตรงมาตามภาษาธรรมดา พอพูดออกมาก็เข้าใจได้ทันที อีกอย่างหนึ่งพูดเป็นชั้นเชิงไม่ตรงไปตรงมา แต่ให้มีความหมายในคำพูดนั้นๆ คนฟังอาจเข้าใจความหมายทันที ถ้าคำพูดนั้นแพร่หลายแต่ถ้าไม่แพร่หลาย คนฟังก็ไม่อาจเข้าใจได้ทันที ต้องคิดถึงเข้าใจ หรือบางทีคิดแล้วเข้าใจไปอย่างอื่นก็ได้ หรือไม่เข้าใจเอาเลยก็ได้ คำพูดเป็นชั้นเชิงอย่างนี้เราเรียกกันว่า “สำนวน” คือคำพูดเป็นสำนวนอย่างชาวบ้านเขาเรียกกันว่า “พูดสำบัดสำนวน” (กาญจนาคพันธุ์(นามแฝง) , สำนวนไทย (พระนคร: บำรุงสาส์น, ๒๕๑๓) หน้า ๑)

ดิเรกชัย มหัทธนะสิน ได้ให้ความหมายของ “สำนวน” ไว้ดังนี้
 “สำนวน หมายถึง ถ้อยคำชนิดหนึ่งที่เกิดจากขบวนการเปรียบเทียบแล้วปรากฏเฉพาะแบบเปรียบเทียบในโครงสร้างผิว ความหมายที่เกิดขึ้นนั้นไม่สามารถแปลตามตัวอักษรได้ มีจุดมุ่งหมายของการใช้เพื่อให้เกิดการตีความแบบแปลความหมาย อาจเกิดจากนำคำธรรมดามาเป็นสำนวน และบางสำนวนกลายเป็นคำธรรมดาไป” (ดิเรกชัย มหัทธนะสิน, ถ้อยคำสำนวน: แนวคิดเชิงภาษาศาสตร์, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สุกัญญา, ๒๕๒๕, หน้า ๑๑-๑๒.)

ผู้วิจัยจึงกำหนดความหมายของ “ถ้อยคำที่ใช้เป็นสำนวน” ดังนี้
 “ถ้อยคำที่มีได้มีความหมายตรงไปตรงมาตามตัวอักษร หรือแปลตามตัวศัพท์ แต่เป็นถ้อยคำที่มีความหมายเป็นอย่างอื่นซึ่งเป็นการเปรียบเทียบในลักษณะต่างๆ เช่น อุปลักษณ์ อติพจน์ สัตว์กิริยา สัทพจน์ คำตรงข้าม เป็นต้น” เช่น

“แก้อี” ความหมายตรงหมายถึง ที่สำหรับนั่ง มีขา ยกย้ายไปได้ มีมากชนิดด้วยกัน แต่ความหมายที่ใช้เป็นสำนวน หมายถึง ตำแหน่งหน้าที่ เป็นการเปรียบเทียบแบบอุปลักษณ์ และมีสำนวนที่เกิดขึ้นจากคำว่า “แก้อี” หลายสำนวน คือ หวงแก้อี แย่งแก้อี ตกแก้อี เป็นต้น
 (ดูภาคผนวก ก)

ตัวอย่างการใช้สำนวน “แก้อี”

หวงแก้อี

ตัวอย่าง

สังคมมองภาพพจน์ของพ.ต.ท.ทักษิณไปในทางที่เสียหายว่าเป็นคนที่หวงแก้อี ยึดติดกับตำแหน่ง

(ไทยรัฐ ๒๓ ส.ค. ๓๖ น.๓)

หมายถึง ยึดติดในตำแหน่งหน้าที่

แย่งแก้อี

ตัวอย่าง

ตั้งเป้าหมายว่าเลือกตั้งครั้งใหม่จะขอบุญกักขังได้

แย่งแก้อี ส.ส.จากพรรคประชาธิปัตย์ให้มากที่สุด

(มติชน ๑๒ มิ.ย. ๓๖ น.๓)

หมายถึง ชิงตำแหน่งหน้าที่

ตลกแก้อี

หมายถึง หลุดจากตำแหน่งหน้าที่

ตัวอย่าง

....เพราะตั้งแต่ ตลกแก้อี รมต.มหาดไทยอันยิ่งใหญ่คับ
แข่งคับขาแล้ว....ก็ไม่อยากเล่นการเมืองอีกเด็ดชะแล้ว
(สยามรัฐ ๘ ต.ค. ๓๖ น.๓)

ข้อความของปัญหา

ถ้อยคำที่ใช้เป็นสำนวนในข่าวการเมืองในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยปีพ.ศ.๒๕๓๔-๒๕๓๘ มีลักษณะส่วนประกอบของถ้อยคำ ที่มา และมีความหมายอย่างไรเมื่อนำมาใช้เป็นสำนวน ตลอดจนมีความสัมพันธ์กับเหตุการณ์บ้านเมืองอย่างไรบ้าง

ความมุ่งหมายในการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาลักษณะส่วนประกอบของถ้อยคำที่ใช้เป็นสำนวนในข่าวการเมืองในหนังสือพิมพ์รายวัน
๒. เพื่อศึกษาถึงที่มาของถ้อยคำที่ใช้เป็นสำนวนในปัจจุบันจากข่าวการเมือง
๓. เพื่อศึกษาถึงความหมายและความสัมพันธ์ระหว่างถ้อยคำที่ใช้เป็นสำนวนในข่าวการเมืองกับเหตุการณ์ของบ้านเมือง

ขอบเขตการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาสำนวนที่ใช้ในภาษาข่าวการเมืองในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยที่จำหน่ายตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๓๔ - ๓๑ ธันวาคม ๒๕๓๘ รวมเป็นระยะเวลา ๕ ปี ผู้วิจัยได้กำหนดเก็บข้อมูลจากหนังสือพิมพ์ ๘ ชื่อ ดังต่อไปนี้

๑. ไทยรัฐ	๕. ดาวสยาม
๒. มติชน	๖. บ้านเมือง
๓. เดลินิวส์	๗. แนวหน้า
๔. ข่าวสด	๘. สยามรัฐ

โดยเลือกศึกษาชื่อละ ๑๒๐ ฉบับ กำหนดปีละ ๒๔ ฉบับ รวม ๕๖๐ ฉบับ เลือกโดยวิธีสุ่มกระจายคือเลือกฉบับใดฉบับหนึ่งในช่วงวันที่ ๑-๑๕ และช่วงวันที่ ๑๖-๓๑ ของทุกเดือน

ตาราง ก แสดงจำนวนของหนังสือพิมพ์ที่เก็บข้อมูล

ปีพุทธศักราช	๒๕๓๔	๒๕๓๕	๒๕๓๖	๒๕๓๗	๒๕๓๘	รวม
ชื่อหนังสือพิมพ์	ม.ค.-ธ.ค.	ม.ค.-ธ.ค.	ม.ค.-ธ.ค.	ม.ค.-ธ.ค.	ม.ค.-ธ.ค.	
๑. ไทยรัฐ	๒๔	๒๔	๒๔	๒๔	๒๔	๑๒๐
๒. มติชน	๒๔	๒๔	๒๔	๒๔	๒๔	๑๒๐
๓. เดลินิวส์	๒๔	๒๔	๒๔	๒๔	๒๔	๑๒๐
๔. ข่าวสด	๒๔	๒๔	๒๔	๒๔	๒๔	๑๒๐
๕. ดาวสยาม	๒๔	๒๔	๒๔	๒๔	๒๔	๑๒๐
๖. บ้านเมือง	๒๔	๒๔	๒๔	๒๔	๒๔	๑๒๐
๗. แนวหน้า	๒๔	๒๔	๒๔	๒๔	๒๔	๑๒๐
๘. สยามรัฐ	๒๔	๒๔	๒๔	๒๔	๒๔	๑๒๐

การเลือกข้อมูลมาวิเคราะห์จะเลือกศึกษาจากหน้าข่าวที่เกี่ยวข้องกับการเมืองไม่ว่าจะเป็นข่าวสารการเมืองทั่วไป คอลัมน์ชุมชนวิชาการเมือง บทความ และบทวิจารณ์ต่างๆ ทางด้านการเมืองสาเหตุที่ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าที่ใช้เป็นสำนวนในภาษาข่าวการเมืองในช่วงปีพ.ศ.๒๕๓๔- ๒๕๓๘ เพราะในช่วงระยะเวลาดังกล่าวมีเหตุการณ์ทางการเมืองที่สำคัญ เกิดขึ้นอยู่หลายเหตุการณ์ เหตุการณ์เหล่านี้มีผลกับภาษาที่ใช้ในการเสนอข่าวการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเกิดเหตุการณ์พฤษภาทมิฬในปีพ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งทำให้ข้อจำกัดในสิทธิเสรีภาพของการเสนอข่าวในหนังสือพิมพ์ผ่อนคลายลง สื่อมวลชนกล้าใช้ภาษาแปลกๆ ในการเสนอข่าวโดยใช้ภาษาที่ห้วนหวมมากขึ้นกว่าเดิม หรือกล้าใช้ถ้อยคำเปรียบเทียบเมื่อกล่าวถึงบุคคลสำคัญทางการเมือง พรรคการเมืองและเหตุการณ์ต่างๆ ถ้อยคำที่ใช้เป็นสำนวนจะเกิดขึ้นตามเหตุการณ์ทางการเมือง นอกจากนี้ในช่วงปีพ.ศ. ๒๕๓๘ ก่อนหน้าที่จะมีการเลือกตั้งในเดือนกรกฎาคมมีความตื่นตัวทางการเมืองสูง ประชาชนให้ความสนใจทางการเมืองมาก หนังสือพิมพ์ที่เสนอข่าวต่างใช้ภาษาที่ดึงดูดความสนใจของผู้อ่านข่าวให้สนใจข่าวของตนทำให้เกิดการใช้ถ้อยคำสำนวนใหม่ๆ จึงมีถ้อยคำที่ใช้เป็นสำนวนในข่าวการเมืองที่น่าศึกษาเป็นอันมาก

วิธีดำเนินการวิจัย

๑. ศึกษาค้นคว้าหนังสือ ตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยนี้

๒. เก็บข้อมูลจากข่าวต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทางด้านการเมือง คอลัมน์ซุบซิบทางด้านการเมือง ตลอดจนบทความและบทวิจารณ์ต่างๆทางด้านการเมืองในหนังสือพิมพ์รายวันที่ออกจำหน่ายจำนวน ๘ ชื่อ ตั้งแต่วันที่ ๑ ม.ค. พ.ศ. ๒๕๓๔- ๓๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๘ รวม ๘๖๐ ฉบับ
๓. นำข้อมูลที่ได้จัดเก็บลงในบัตรรายการและให้ความหมายของถ้อยคำที่ใช้เป็นสำนวน
๔. นำข้อมูลมาวิเคราะห์
๕. สรุปผลการวิจัยและเสนอแนะ

ประโยชน์ที่ได้รับจากงานวิจัยนี้

๑. ทำให้ทราบถึงลักษณะส่วนประกอบและความหมายของถ้อยคำที่ใช้เป็นสำนวนในภาษาข่าวการเมืองในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย
๒. ทำให้ทราบถึงที่มาของถ้อยคำที่ใช้เป็นสำนวนในปัจจุบัน
๓. ทำให้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างถ้อยคำที่ใช้เป็นสำนวนในข่าวการเมืองกับเหตุการณ์ของบ้านเมืองในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยนี้

กาญจนาศพนธ์ (สง่า กาญจนาศพนธ์) ได้ศึกษาเรื่องสำนวนเอาไว้โดยได้รวบรวมสำนวนไทยไว้จำนวนหนึ่งและได้ศึกษาความหมายของสำนวนไทยเหล่านั้นโดยพิจารณาจากตัวอย่างการใช้สำนวนนั้นเท่าที่ปรากฏในเอกสารและหนังสือต่างๆ นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงมูลเหตุของการเกิดสำนวนว่า “สำนวนเกิดจากธรรมชาติ เครื่องแวดล้อม แบบแผน ประเพณี ลัทธิศาสนา ความประพฤติกการเล่นนิยาย นิทาน ตำนาน ตลอดจนพงศาวดาร หรือประวัติศาสตร์ . . .

(กาญจนาศพนธ์ : ๒๕๑๕)

ไซสิริ ปราโมช ณ อยุธยา ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงถ้อยคำ และความหมายของสำนวนไทยว่าสำนวนไทยที่ใช้กันในปัจจุบัน เปลี่ยนแปลงไปจากของเดิมอย่างไรและมากน้อยเพียงใด จากการศึกษาสามารถสรุปถึงการเปลี่ยนแปลงของสำนวนโดยแบ่งได้เป็น ๔ ประเภท คือ สำนวนที่มีการเปลี่ยนแปลงถ้อยคำ สำนวนที่มีการเปลี่ยนแปลงความหมาย สำนวนต่างสมัยที่มีความหมายเหมือนกันและสำนวนเก่าที่เลิกใช้แล้ว (ไซสิริ ปราโมช ณ อยุธยา : ๒๕๒๖)

เจือ สตะเวทิน ได้รวบรวมสำนวนต่างๆ โดยแบ่งประเภทตามความหมายของสำนวน เช่น สำนวนที่เกี่ยวกับลมฟ้าอากาศ สำนวนที่เกี่ยวกับร่างกายและได้รวบรวมสำนวนเหล่านั้นเรียงตามลำดับ

อักษร พร้อมอธิบายความหมายของสำนวนเหล่านั้นอย่างสั้นๆ พอเข้าใจ

(เจือ สะตะเวทิน : ๒๕๑๖)

จิราภรณ์ ภัทธาภานุภัทร ได้ศึกษาถ้อยคำที่ใช้เป็นสำนวนในภาษาไทย ในแง่ของลักษณะส่วนประกอบหน้าที่และความหมายของถ้อยคำที่ใช้เป็นสำนวนในภาษาไทยโดยข้อมูลที่ผู้ศึกษาได้นำมาศึกษาเก็บรวบรวมจากหนังสือ สิ่งพิมพ์ สื่อมวลชนต่างๆ และจากการพูดคุยกับคนในสมัยเดียวกับผู้ศึกษา โดยศึกษาเปรียบเทียบถ้อยคำที่ใช้เป็นสำนวนกับถ้อยคำในภาษาปกติเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้เพื่อให้เห็นลักษณะเฉพาะของถ้อยคำที่ใช้เป็นสำนวนเหล่านั้นผลของการศึกษาสรุปได้ว่าถ้อยคำที่ใช้เป็นสำนวนอาจจะมีลักษณะส่วนประกอบคำเดียวหรือเป็นวลีหรือเป็นประโยคก็ได้

ส่วนผลจากการวิเคราะห์ความหมายของถ้อยคำที่ใช้เป็นสำนวนพบว่ามีความหมายเกี่ยวข้องกับความหมายเดิมหรือมีความหมายเดิมของถ้อยคำนั้นเป็น ๔ แบบ คือ เป็นความหมายเปรียบเทียบ เป็นความหมายเกี่ยวเนื่อง เป็นความหมายที่เกิดจากการเทียบเสียงของคำและประเภทที่ความหมายได้จากเรื่องราวลักษณะตัวละครต่างๆ วิธีการ ฯลฯ จากประเพณีวรรณคดีและการละเล่นอื่นๆ

(จิราภรณ์ ภัทธาภานุภัทร : ๒๕๒๑)

จำนงค์ วิบูลย์ศรีและดวงทิพย์ วรพันธ์ ได้วิจัยเรื่องเกี่ยวกับภาษาในหนังสือพิมพ์ คือ เรื่องภาษากับมวลชน : วิวัฒนาการของภาษาเพื่อการเสนอข่าวในหนังสือพิมพ์ไทยตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๐๘-๒๕๒๕ โดยศึกษาวิวัฒนาการของภาษาที่ใช้เสนอข่าวในหนังสือพิมพ์ไทย ผลกระทบและปัญหาต่างๆ ของภาษาที่ใช้เสนอข่าว เช่น ลีลาการเขียน การใช้ถ้อยคำสำนวนต่างประเทศ ฯลฯ ปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางภาษา และข้อเสนอแนะในการใช้ภาษาเพื่อเสนอข่าวในหนังสือพิมพ์

(จำนงค์วิบูลย์ศรีและดวงทิพย์ วรพันธ์ : ๒๕๑๔)

ดิเรกชัย มหัทธนะสิน ได้ศึกษาสำนวนในเรื่องของการวิเคราะห์โครงสร้างทางความหมายว่าการมองโครงสร้างทางความหมายหรือโครงสร้างทางประโยคเปรียบเทียบมีความสำคัญ เพราะแสดงขบวนการเปรียบเทียบระหว่างสิ่งสองสิ่งที่มีลักษณะทั้งเหมือนและต่างกันซ้อนอยู่ พิสูจน์เห็นได้จริงจากอรรถลักษณะ โครงสร้างทางความหมายยังนำไปสู่การจัดประเภทสำนวนได้อย่างมีเกณฑ์ที่ค่อนข้างแน่นอน ทั้งยังสะท้อนถึงโลกทัศน์ที่ผู้สร้างสำนวนได้แฝงพินิจอย่างเหมาะสมลงตัว

(ดิเรกชัย มหัทธนะสิน : ๒๕๓๔)

เพ็ญแข วัจนสุนทร ได้ศึกษาคำนิยมในสำนวนไทย โดยศึกษาจากข้อมูลที่เป็นสำนวนและภาษิตว่าสังคมไทยมีคำนิยมอย่างไรบ้าง รวมทั้งมีการรวบรวมสำนวนจากหนังสือพิมพ์ในปีนั้นว่า มี

สำนวนใดเกิดขึ้นใหม่บ้าง รวมทั้งกล่าวถึงที่มาของสำนวนนั้นๆ มีการรวบรวมสำนวนไทยและความหมายเอาไว้ในภาคผนวกอีกด้วย (เพ็ญแข วจนสุนทร : ๒๕๒๖)

ศรีจันทร์ วิชาติตรง ได้ศึกษาลักษณะของภาษาไทยที่ใช้โฆษณาในหนังสือพิมพ์รายวันระหว่างปีพ.ศ.๒๕๑๘-๒๕๒๑ เป็นการศึกษาภาษาโฆษณาในหนังสือพิมพ์รายวันในด้านโครงสร้างของภาษาไทย เช่น ลักษณะการใช้คำ ชนิดและโครงสร้างของวลี ประโยค ผลจากการศึกษาวิจัยสรุปได้ว่า มีการใช้คำโฆษณาในลักษณะต่างๆถึง ๔๓ ลักษณะ และวลีต่างๆ เป็นโครงสร้างประโยค ๓ ชนิด วิทยานิพนธ์ นี้เน้นการศึกษาภาษาโฆษณาโดยเน้นด้านโครงสร้างของภาษาไทยที่ใช้ในการโฆษณา (ศรีจันทร์ วิชาติตรง : ๒๕๒๔)

สุชาดา เทวผลิน ได้ศึกษาคำสแลงในภาษาไทยจากหนังสือพิมพ์รายวัน ซึ่งพบว่าสแลงแบ่งเป็นคำสแลงแท้ และคำสแลงไม่แท้ คำสแลงแท้มีรูปที่ให้ความหมายเชิงสแลงได้โดยไม่ต้องมีบริบท และสามารถจำแนกประเภทตามที่มาได้เป็น ๕ ประเภท คือ คำเปลี่ยนเสียงหรืออักษรวิวิธี คำพวน คำยืม คำกำหนดให้มีเสียงเลียนเสียงธรรมชาติ คำกำหนดให้สื่อความหมายด้วย เสียงและคำที่ประสมขึ้นใหม่ ส่วนคำสแลงไม่แท้นั้นเกิดจากการนำคำที่ใช้กันอยู่ในภาษาปกติมาใช้ในบริบทแล้วเกิดความหมายใหม่เป็นความหมายเชิงสแลง ระบบภาษาทำให้เกิดคำสแลงนี้ อาจนับได้ว่าเป็นสมรรถนะภาษาของผู้พูดภาษาไทย ที่สามารถนำคำมาใช้เป็นสแลง และสร้างคำสแลงขึ้นใหม่ได้อย่างสม่ำเสมอตลอดเวลา (สุชาดา เทวผลิน : ๒๕๓๑)

นิยามศัพท์เฉพาะ

ถ้อยคำที่ใช้เป็นสำนวน หมายถึง ถ้อยคำที่มีได้มีความหมายตรงไปตรงมาตามตัวอักษร หรือแปลตามคำศัพท์ตามที่ใช้ในภาษาปกติหากแต่เป็นถ้อยคำที่มีความหมายเป็นอย่างอื่นซึ่งเป็นความหมายเชิงเปรียบเทียบ หรืออุปมาอุปไมย ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้คำว่า “ถ้อยคำที่ใช้เป็นสำนวน” อาจเรียกย่อว่าว่า “สำนวน”

ข่าวการเมือง หมายถึง สารที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์บรรยายเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายใต้การบริหารงานของคณะรัฐบาลและบุคคลที่ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เช่น การประชุมสภาผู้แทนราษฎร การอภิปรายไม่ไว้วางใจคณะรัฐบาล การร่างกฎหมาย การหาเสียงเลือกตั้ง การชุมนุมเรียกร้องต่างๆ การแต่งตั้งโยกย้ายผู้บริหารและข้าราชการทหาร เป็นต้น

บุคลากรทางการเมือง หมายถึง บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารงานของประเทศ ได้แก่ นายกรัฐมนตรี รองนายกรัฐมนตรี บุคคลในคณะรัฐบาล สมาชิกพรรคการเมือง เป็นต้น รวมถึงข้าราชการทหารและตำรวจที่มีอำนาจและบทบาทที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานของคณะรัฐบาล

อรรถเขต หมายถึง ขอบเขตทางความหมายของคำ ความหมายที่เป็นลักษณะร่วม อาจเป็นเพียงบางลักษณะหรือทุกลักษณะ เช่น ตา จมูก ปากคิ้ว คาง ต่างเป็นคำที่อยู่ในอรรถเขตของคำว่า “อวัยวะ”

เครื่องหมายที่ใช้ในวิทยานิพนธ์

๑. เครื่องหมาย + ใช้เชื่อมหน่วยคำในโครงสร้างคำ กลุ่มคำ วลี และหน่วยประโยค เช่น

คำประสม	หัว + คะแนน
กลุ่มคำ	บ้า + น้ำลาย
วลี	การ+หาเสียง+แบบ+น้ำเน่า
ประโยค	ราหู+กำลัง+เข้าแทรก

๒. เครื่องหมาย . . . ใช้ในข้อความที่ตัดตอนมาจากข้อความต่างๆ และได้ละบางส่วนของข้อมูลที่ใช้ในภาษาข่าวการเมืองพ.ศ. ๒๕๓๗ เอาไว้ เช่น

. . . ถือได้ว่าได้รับความสำเร็จในการ “กุมเข้ม” ด้วยสารพัดยุทธวิธีแต่ละฝ่ายเสียหายไปเท่าๆกัน ฝ่ายละ ๓ จาก ๑๕๕ ต่อ ๑๖๕ เหลือ ๑๕๒ ต่อ ๑๖๒ แต่ชื่อของ “มือกระบี่แห่งแผ่นดินจะอยู่ต่อไปจะเป็น “พ่อเลี้ยงณรงค์” จริงหรือไม่ ไม่เกินวันที่ ๑๐ เมษายนนี้ได้รู้กันแน่
(เดลินิวส์ ๕ เม.ย. ๓๕ น. ๔)

๓. “อ.” หมายถึง คำที่มาจากภาษาอังกฤษและ” จ.” หมายถึง คำที่มาจากภาษาจีน